

Brüssel, 25. november 2019
(OR. en)

14459/19

DEVGEN 215
GENDER 56
SUSTDEV 167
SOC 769
ONU 131
ACP 138
RELEX 1092
COHAFA 101
COHOM 123

MENETLUSE TULEMUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Kuupäev:	25. november 2019
Saaja:	Delegatsioonid
Eelmise dok nr:	13993/19
Teema:	ELi soolise võrdõiguslikkuse teise tegevuskava rakendamine 2018. aastal: soolise võrdõiguslikkuse tugevdamine ja naiste mõjuvõimu suurendamine ELi välistegevuses - Nõukogu järeldused (25. november 2019)

Delegatsioonidele edastatakse lisas nõukogu järeldused ELi soolise võrdõiguslikkuse teise tegevuskava rakendamise kohta 2018. aastal: soolise võrdõiguslikkuse tugevdamine ja naiste mõjuvõimu suurendamine ELi välistegevuses, mille nõukogu võttis vastu 25. novembril 2019 toimunud 3732. istungil.

Nõukogu järeldused ELi soolise võrdõiguslikkuse teise tegevuskava rakendamise kohta**2018. aastal:****soolise võrdõiguslikkuse tugevdamine ja naiste mõjuvõimu suurendamine ELi välistegevuses**

1. Nõukogu märgib, et 2018. aastal tehti üle maailma täiendavaid märkimisväärsed edusamme soolise võrdõiguslikkuse ning tütarlaste ja naiste mõjuvõimu suurendamise valdkonnas. Mitu riiki on võtnud vastu võrdõiguslikkuse teemalisi ja diskrimineerimisvastaseid seaduseid või on valmis neid vastu võtma, on suurendanud sooteadlikku eelarvestamist ning parandanud oma aruandlus- ja läbipaistvusprotsesside kvaliteeti. On tõendeid selle kohta, et tütarlaste ja naiste olukord on paranenud, sest laste, varajaste ja sundabielude juhtumite arv on vähenenud, sotsiaalne kaasatus on paranenud ning osalemine poliitilises, majanduslikus ja avalikus elus on suurenenud. Vaatamata kõigile edusammudele ei ole siiski võimalik oodata üheltki riigilt maailmas soolise võrdõiguslikkuse saavutamist 2030. aastaks. Nõukogu on mures selle pärast, et hinnanguliselt kuluks olukorra praeguse paranemise tempo juures ülemaailmse soolise ebavõrdsuse kaotamiseks 108 aastat¹. Paljudes maailma piirkondades pärsitakse naiste ja tütarlaste võimalusi kasutada täielikult kõiki inimõigusi, ning kodanikuühiskonna organisatsioonid, sealhulgas naiste õiguste organisatsioonid, seisavad silmitsi üha suuremate probleemidega globaalselt ahenevas demokraatlikus tegevusruumis. Lisaks sellele teravdavad pikaajalised konfliktid, kliimamuutuste mõju, loodusõnnetused ja sundränne olukorda veelgi.
2. Kestliku arengu tegevuskava 2030 ja selle kestliku arengu eesmärkide ning soolise võrdõiguslikkusega seotud eesmärkide saavutamiseks on ülemaailmsel, piirkondlikul ja kohalikul tasandil vaja kiiresti palju põhjalikumalt, kiiremat ja ambitsioonikamat reageerimist. Seetõttu kinnitab nõukogu taas ELi ja liikmesriikide täielikku ja vankumatut pühendumust 17 kestliku arengu eesmärgi saavutamisele 2030. aastaks, sealhulgas sellele, et edendada naiste ja tütarlaste poolt kõigi inimõiguste täielikku kasutamist, soolist võrdõiguslikkust ning naiste ja tütarlaste mõjuvõimu suurendamist prioriteetse küsimusena kõigis poliitika- ja tegevusvaldkondades. See on ELi jaoks üldine prioriteet ning ELi soolise võrdõiguslikkuse tegevuskava on oluline vahend kõnealuste eesmärkide saavutamise toetamiseks ELi institutsioonide ja liikmesriikide sellesuunaliste jõupingutuste kooskõlastamise kaudu. Edusamme tuleb kiirendada ning tuleb hoida ja kaitsta ka seniseid saavutusi olukorra halvenemise või tagasilööride eest.

¹ Nagu on märgitud Maailma Majandusfoorum 2018. aasta ülemaailmses soolise ebavõrdsuse aruandes.

3. Nõukogu tuletab meelde oma 26. novembri 2018. aasta järeldusi ELi soolise võrdõiguslikkuse teise tegevuskava rakendamise kohta 2017. aastal: soolise võrdõiguslikkuse tugevdamine ja naiste mõjuvõimu suurendamine ELi välistegevuses, ning kordab, kui oluline on tagada tegevuskava strateegiline ja tulemuslik rakendamine järelevalve, hindamise, aruandluse ja järelmeetmete kaudu kõigis ELi välissuhetes.
4. Nõukogu tuletab samuti meelde oma 10. detsembri 2018. aasta järeldusi naiste, rahu ja julgeoleku kohta ning kordab taas ELi pühendumust ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 1325 ja selle jätkuresolutsioonide täielikule rakendamisele. Nõukogu rõhutab, kui oluline on naiste täielik ja sisuline osalemine konfliktide ennetamises, rahu kindlustamises ja konfliktide lahendamises ning kohalike kogukondade vastupanuvõime suurendamises. Nõukogu kinnitab taas ELi ja selle liikmesriikide pühendumust selle tagamisele, et naiste ja tütarlaste õigusi, tegevust ja kaitset jälgitakse ja toetatakse alati enne konflikti, konflikti ajal ja pärast konflikti. Nõukogu kordab taas oma pühendumust ELi uuele strateegilisele lähenemisviisile naistele, rahule ja julgeolekule, milles rõhutatakse vajadust võtta kooskõlas kestliku arengu tegevuskava 2030 ja selle kestliku arengu eesmärkide ning uue Euroopa arengukonsensusega konkreetseid kohustusi ja meetmeid ning kaasata, võimestada, kaitsta ja toetada naisi ja tütarlapsi, et saavutada kestlik ja püsiv rahu ja julgeolek, mis on inimõiguste ja kestliku arengu lahutamatud komponendid.
5. Nõukogu tervitab jätkuvaid edusamme soolise võrdõiguslikkuse teise tegevuskava rakendamisel, mis on esitatud 2018. aasta rakendamisaruandes. Nõukogu kutsub komisjoni, kõrget esindajat ja liikmesriike tungivalt üles veelgi tugevdama oma toetust soolisele võrdõiguslikkusele, inimõiguste täielikule kasutamisele kõigi naiste ja tütarlaste poolt ning nende mõjuvõimu suurendamisele kogu maailmas ja täitma kesksel ja kasvavat rolli selleks vajalike vahendite ühtlustamisel ja võimendamisel.

6. Nõukogu märgib rahuloluga järgmist: ELi suuremat rõhuasetust soolisele võrdõiguslikkusele ja naiste mõjuvõimu suurendamisele, nagu on kajastatud 2018. aasta rakendamisaruan­des, eelkõige majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste õiguste, sealhulgas ettevõtluse ja inimõiguste valdkonnas; soolise võrdõiguslikkuse analüüsi laialdasemat kasutamist projektide väljatöötamisel ja koostamisel; jätkuvate edusammude tegemist institutsioonilise kultuuri muutmiseks; suuremat sidusust ja paremat koordineerimist ELi institutsioonide vahel, samuti kõnealuste institutsioonide ja ELi liikmesriikide vahel; soolise võrdõiguslikkuse ja inimõigustega seotud kaalutluste paremat käsitlemist valdkonnapoliitilistes ja poliitilistes dialoogides ning ELi tõhusamat rolli vastutuse suurendamisel humanitaarabisüsteemis, et tegeleda soolise vägivalla teemaga. Nõukogu peab samuti tervitavatavaks seda, et EL omistab nüüd soolise võrdõiguslikkuse küsimustele suuremat tähtsust ja nähtavust asjakohastel rahvusvahelistel foorumitel, sealhulgas ÜRO naiste staatuse komisjonis.
7. Rõhutades seniseid saavutusi, märgib nõukogu, et edusammud on olnud ebaühtlased nii temaatiliste prioriteetide osas kui ka ELi eri osalejate seas. Palju on veel teha ning komisjonilt, kõrgelt esindajalt ja kõigilt liikmesriikidelt vajatakse ühiseid lisapingutusi, et täielikult rakendada ELi soolise võrdõiguslikkuse poliitikat välissuhetes ja saavutada soolise võrdõiguslikkuse tegevuskavas 2016–2020 sätestatud tulemuslikkuse miinimumstandardid.
8. Nõukogu märgib suure murega, et vaatamata seni täheldatud edusammudele on praeguse tempo säilides raske saavutada 2020. aastaks seatud soolise võrdõiguslikkuse tegevuskava eesmärki, mille kohaselt peaks 85 % kõikidest uutest meetmetest aitama kaasa soolisele võrdõiguslikkusele ja naiste mõjuvõimu suurendamisele, seades konkreetse meetme puhul soolise võrdõiguslikkuse kas oluliseks eesmärgiks (soomõõdik 1) või peamiseks eesmärgiks (soomõõdik 2)². Seoses sellega võtab nõukogu murega teadmiseks viimased hinnangud, mis näitavad, et kestliku arengu eesmärk nr 5 on endiselt tõsiselt alarahastatud. Seetõttu kutsub nõukogu kõiki osalisi tungivalt üles ühendama oma jõupingutused selle eesmärgi saavutamise kiirendamiseks. Seda silmas pidades tuleb nõukogu komisjonile, kõrgele esindajale ja liikmesriikidele meelde vajadust lisada soolise võrdõiguslikkuse eesmärgid kõigisse võimalikesse olukordadesse ning kui see ei ole võimalik, esitada alati põhjendused³. Samuti tuleb nõukogu meelde, et ambitsioonikad soolise võrdõiguslikkuse eesmärgid peaksid hõlmama ka muid mõõtmeid, nagu vanus ja puue, et tagada positiivne koondmõju.

² Vastavalt Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) arenguabi komitee määratlusele.

³ Sellistel juhtudel on meetme punktisumma „0“, kasutades soolise võrdõiguslikkuse mõõdikut („G0“).

9. EL kohustub jätkuvalt edendama, kaitsma ja järgima kõiki inimõigusi ning rakendama täies ulatuses ja mõjusalt Pekingi tegevusprogrammi ning rahvastiku ja arengu rahvusvahelise konverentsi tegevusprogrammi ning nende läbivaatamiskonverentside tulemusi. Samuti on selles vallas ELi tähelepanu all endiselt seksuaal- ja reproduktiivtervis ning seonduvad õigused. Seda silmas pidades kinnitab nõukogu taas ELi pühendumust edendada, kaitsta ja järgida iga inimese õigust omada täielikku kontrolli ning otsustada vabalt ja vastutustundlikult oma seksuaalsuse ning seksuaal- ja reproduktiivtervisega seotud küsimuste üle ilma diskrimineerimise, sundimise ja vägivallata. Lisaks rõhutab EL vajadust tagada üldine juurdepääs igakülgselt kvaliteetsele ja taskukohasele seksuaal- ja reproduktiivtervise alasele teabele ja haridusele, sealhulgas põhjalikule seksuaalkasvatusele, ning tervishoiuteenustele. Nõukogu tervitab üksikasjalikku aruandlust, sealhulgas rakendusaruande 5. lisas esitatud teavet ELi tegevuse kohta seksuaal- ja reproduktiivtervise ning seonduvate õiguste valdkonnas, nagu on märgitud uues Euroopa arengukonsensus, ning märgib hea meelel, et selles valdkonnas rahastamine 2018. aastal suurenes. Pidades aga silmas uute sekkumiste arvu teatatud vähenemist, innustab nõukogu komisjoni ja liikmesriike suurendama lähiaastatel oma jõupingutusi selles valdkonnas. Sellega seoses tuleb nõukogu meelde käesoleval aastal 25. aastapäeva tähistaval rahvastiku ja arengu rahvusvahelisel konverentsil võetud kohustusi ning rõhutab vajadust parandada ülemaailmset aruandlusmetoodikat. Lisaks rõhutab nõukogu, kui oluline on jätkuvalt kaasata täiendavaid rahalisi vahendeid ning toetada sidusrühmi selles valdkonnas.
10. Nõukogu peab tervitatavaks seda, et EL keskendub rohkem võitlusele igasuguse diskrimineerimise ja vägivalla kui soolise haavatavuse ja vägivalla laiema nähtuse osa vastu, mis on omakorda tihedalt seotud püsiva ebavõrdsusega ning laialdasemate rünnakutega soolise võrdõiguslikkuse ning naiste ja tütarlaste inimõiguste täieliku kasutamise vastu, hõlmates ka interneti-, digitaal- ja kübervägivalda. Selles vaimus kutsub nõukogu komisjoni, kõrget esindajat ja kõiki liikmesriike üles aitama kaasa käesoleval aastal oma 40. aastapäeva tähistava naiste diskrimineerimise kõigi vormide likvideerimise konventsiooni (CEDAW) täielikule ja tõhusale rakendamisele.

11. Samuti peab nõukogu tervitavaks keskendumist asjaomaste sidusrühmade poolse kuritarvitamise ja ahistamise käsitlemisele arengukoostöös humanitaarkontekstis ja konfliktidega seotud keskkondades. Nõukogu toonitab, kui oluline on täita kohustusi, mis on sätestatud OECD arenguabi komitee soovitusel seksuaalse ärakasutamise, väärkohtlemise ja ahistamise lõpetamise kohta arengukoostöö ja humanitaarabi raames.
12. Lisaks kutsub nõukogu üles kõiki ELi osalejaid, sealhulgas liikmesriike jätkama pühendunult tööd, et ennetada igasugust seksuaalset ja soolist vägivalda, sealhulgas lähisuhtevägivalda, kahjulikke tavasid, nagu naiste suguelundite moonutamine, lapsega sõlmitud, varajased ja sundabielud ning au kaitsmise ettekäändel toime pandud vägivald, ning konfliktiga seotud seksuaalset ja soolist vägivalda, inimkaubandust, seksuaalset ärakasutamist, väärkohtlemist ja ahistamist, interneti- ja kübervägivalda ning -kiusamist, nende vastu võidelda ja nende eest vastutusele võtta. Sellega seoses rõhutab nõukogu vajadust ohvrite abistamise järele ja tuletab meelde ELi kohustust ennetada igasugust, sealhulgas meeste ja poiste vastast seksuaalset ja soolist vägivalda, diskrimineerimata kedagi seksuaalse sättumuse ja soolise identiteedi alusel, sellise vägivalla vastu võidelda ja selle eest vastutusele võtta. Seksuaalne ja sooline vägivald on nii soolise ebavõrdsuse põhjus kui ka tagajärg. Erilist tähelepanu tuleks pöörata naistele ja tütarlastele, kes seisavad silmitsi mitmekordse ja läbipõimunud diskrimineerimise vormidega, sealhulgas rändajatele, pagulastele, riigisisele põgenikele ning puuetega naistele ja tütarlastele.
13. Siinkohal on nõukogul hea meel märkida jätkuvalt edumaine ELi ja ÜRO algatuse „Spotlight“ rakendamisel, et kaotada naiste- ja tütarlastevastane vägivald kogu maailmas – sellega seoses eraldati 2018. aastal Aafrikas ja Lääne-Ameerikas elluviidavate programmide jaoks 270 miljonit eurot. Samuti tunnustab nõukogu ELi tugevat juhtrolli algatuses „Kaitse tagamine soolise vägivalla eest hädaolukordades“ ning konfliktiga seotud seksuaalse ja soolise vägivalla ohvritele pakutavat toetust, sealhulgas kahe 2018. aasta Nobeli rahupreemia laureadi, Nadia Muradi ja dr Denis Mukwege töö kaudu. Selles kontekstis rõhutab nõukogu veelgi, kui tähtsad on seksuaalse ja soolise vägivalla lõpetamist humanitaarkriisides käsitleva Oslo konverentsi tulemused.

14. Nõukogu toonitab, et sooline võrdõiguslikkus on oluline eesmärk igas eluetapis ja igas vanuses inimeste jaoks nende elu erinevates etappides ja üleminekutes. Nende hulgas võivad olla kooliskäimise alustamine, tööturule sisenemine, rasedus ja laste saamine, abielu, lehestumine ja pensionile jäämine.
15. Nõukogu kordab vajadust kaasata mehed ja poisid igasuguse naiste- ja tütarlastevastase vägivalla kaotamisse ning soolise ebavõrdsuse kõrvaldamisse, samuti tõsta nende teadlikkust soolise ebavõrdsuse mõjudest ning edendada nende aktiivset ja olulist rolli käitumise muutmise toetamisel, diskrimineerivate sotsiaalsete normide käsitlemisel ja sooliste stereotüüpide vastu võitlemisel.
16. Nõukogu rõhutab, et komisjonil, kõrgel esindajal ja liikmesriikidel on vaja jätkuvalt olulisel määral parandada võrdõiguslikkuse analüüsi süstemaatilist kasutamist ning soolise perspektiivi pidevat süvalaiendamist, sealhulgas soo- ja vanusepõhiselt eristatud andmete ning sootundlike näitajate kogumist ja kasutamist ELi välistegevuse kõikide protsesside väljaselgitamisel, kavandamisel, rakendamisel, järelevalves ja hindamisel, sealhulgas kaubanduse, infrastruktuuriga seotud investeerimis-, erasektori investeerimis- ja segarahastamisprogrammide, julgeolekuga seotud algatuste ja kliimamuutuste valdkonnas. Erilist tähelepanu tuleks pöörata ka igasugusele välistegevusele ja rahvusvahelisele koostööle teemavaldkondades, millel võib olla soorolle ümberkujundav eesmärk ja sisu, ning soolise ebavõrdsuse aluseks olevate institutsiooniliste, sotsiaalsete ja süsteemsete normide ja käitumisviiside uurimisele ja vaidlustamisele, kuna need on põhjalikuma muutuse saavutamiseks otsustava tähtsusega. Inimõigustel põhinev lähenemisviis arengule peaks neid jõupingutusi toetama, sealhulgas integreerides täielikult soolise võrdõiguslikkuse järgmise vahendi raames: „ELi arengukoostöö õiguspõhine käsitus, mis hõlmab kõiki inimõigusi“. Nõukogu rõhutab samuti, kui oluline on veelgi tugevdada institutsioonilise kultuuri muutust, et tugevdada soolist võrdõiguslikkust.

17. Nõukogu rõhutab, kui oluline on teha tihedat koostööd kodanikuühiskonnaga ELi soolise võrdõiguslikkuse teise tegevuskava rakendamisel ja üldisemalt kestliku arengu eesmärkide saavutamisel. Nõukogu väärtustab kodanikuühiskonna, rohujuure tasandi naisorganisatsioonide ja inimõiguste kaitsjate otsustavat rolli aktiivse kaasamise ja konsulteerimise teel. Sellega seoses kutsub nõukogu komisjoni, kõrget esindajat ja liikmesriike üles jätkama ja tugevdama oma koostööd ning konsulteerimist kodanikuühiskonna organisatsioonidega, kes teevad tööd soolise võrdõiguslikkuse ning naiste ja tütarlaste mõjuvõimu suurendamiseks. See peaks toimuma kõigil tasanditel ELi soolise võrdõiguslikkuse teise tegevuskava rakendamisel, sealhulgas soolise võrdõiguslikkuse analüüsi ning poliitika kavandamise ja poliitikatsüklite raames. Nõuetekohaselt tuleks arvesse võtta vajadust parandada naiste, naisorganisatsioonide ja naissoost inimõiguste kaitsjate ohutust ja turvalisust ning vajadust kodanikuühiskonna jaoks soodsa keskkonna järele. Tähelepanu tuleks pöörata ka maapiirkondades elavatele naistele ja tütarlastele.
18. Selleks et tagada kõigi ELi soolise võrdõiguslikkuse alaste kohustuste täielik täitmine välissuhetes, innustab nõukogu komisjoni ja kõrget esindajat jätkama koos liikmesriikidega ulatuslikku tööd ambitsioonika soolise võrdõiguslikkuse ja naiste mõjuvõimu suurendamise tegevuskava kehtestamiseks.
19. Lähenedes 2020. aasta olulistele verstepostidele, nagu Pekingi deklaratsiooni ja tegevusprogrammi 25. aastapäev, kestliku arengu tegevuskava 2030 kestliku arengu eesmärkide 5. aastapäev, ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 1325 (naiste, rahu ja julgeoleku kohta) 20. aastapäev ning soolise võrdõiguslikkuse edendamist käsitleva ELi strateegilise kohustuse (2016–2019) uuendamine, ning võttes arvesse ELi kavandatavat ühinemist Euroopa Nõukogu naistevastase vägivalla ja perevägivalla ennetamise ja tõkestamise konventsiooniga (Istanbuli konventsioon), kutsub nõukogu kõiki osalisi üles pöörama erilist tähelepanu ELi sise- ja -välispoliitika ja -tegevuse sidususele.
20. Sellega seoses tunneb nõukogu heameelt, et alustatud on ELi soolise võrdõiguslikkuse teise tegevuskava rakendamise hindamist, ning kordab vajadust jätkata lihtsustatud, kasutajasõbralike ja kvalitatiivsete aruandlusmehhanismide väljatöötamist. Nõukogu kutsub komisjoni üles tuginema oma järeldustele, et tagada ELi soolise võrdõiguslikkuse teise tegevuskava raames tehtud edusammude jätkusuutlikkus, ning keskendama 2020. aastal oma jõupingutused ELi soolise võrdõiguslikkuse uuele tegevuskavale, seades sellele suured ambitsioonid ning nähes ette selle arvessevõtmise ja rakendamise kõigis välispoliitika valdkondades.